

Leon de Winter
God's Gym

ROMAN

2005
De Bezige Bij
Amsterdam

Voor Moos,
Moon & Jes

| P R O L O O G |

*De samenloop der omstandigheden
op 22 december 2000*

Notities van God voor dhr. Koopman

OMSTANDIGHEID EEN

Wie driehonderd miljoen jaar geleden vanuit de ruimte naar de aardbol had gekeken zou een totaal ander beeld van het aardoppervlak hebben gekregen dan wat ons vertrouwd is geworden door kaarten en de foto's die satellieten naar decodercomputers hebben gestuurd. U en ik kennen de continenten: de twee druppelvormige Amerikaanse lappen die met de navelstreng van Midden-Amerika aan elkaar zijn verbonden, de dikke, op zijn kop gezette Afrikaanse L, het grillige Europa, dat doet denken aan een misvormde hand met een Griekse, Italiaanse, Iberische en Scandinavische vinger, de naar beneden uitgezakte verfvlek die Azië heet, en de verdwaalde stukken Australië en Antarctica.

Driehonderd miljoen jaar geleden waren er geen continen-

ten. Voordat ze zo'n tweehonderdvijfentwintig miljoen jaar geleden ontstonden, werd de aarde bedekt door een gigantische oceaan en één kolossaal continent, Pangaea, ofwel het 'gehele land' in het Grieks. Niemand weet precies hoe Pangaea eruitzag maar vermoedelijk leek het een beetje op een embryo, waarbij Azië het hoofd vormde, de westkust van het latere Amerika de rug, Afrika het lijf en Australië en Antarctica de beentjes.

De Nederlandse kaartenmaker Abraham Ortelius – een landgenoot van u – was een van de eersten die opmerkten dat de kustlijn van Amerika zo mooi aansloot op die van westelijk Afrika en Europa. Hij veronderstelde dat Amerika op drift was geraakt door aardbevingen en overstromingen, maar zijn ideeën hierover kregen weinig bijval. Pas in 1912 kreeg de theorie van de continentale bewegingen een wetenschappelijke basis met de publicatie van twee artikelen van de Duitse meteoroloog Alfred Wegener, die het uiteenvallen van Pangaea dateerde op ruim tweehonderd miljoen jaar geleden.

Het was Wegener niet alleen opgevallen dat de continenten zo mooi in elkaar pasten, maar ook dat er opvallende fossiele en geologische overeenkomsten bestonden tussen de oostkust van Zuid-Amerika en de westkust van Afrika. Ook de ontdekking op Antarctica van fossiele tropische planten kon niets anders betekenen dan dat de bodem van Antarctica ooit in een veel gematigder klimaat had gelegen.

In zijn tijd werd Wegener voor gek versleten, maar recent onderzoek heeft aangetoond dat hij gelijk had. Het volgende is zo goed als zeker de reden van de bewegende continenten: de aardkust bestaat uit los van elkaar schuivende 'tektonische platen'. Op de bodem van de oceanen bevinden zich bergketens die als de naden van een voetbal over de hele aarde meanderen. Langs deze ketens is de aardkorst relatief dun en wordt vanuit het binnenste van de aarde nieuw gesteente omhoog

gedrukt, waardoor de platen in beweging gebracht worden en met elkaar in botsing komen.

Dit wordt een aardbeving genoemd.

OMSTANDIGHEID TWEE

De grote breuklijn die door de aardkorst van Californië loopt, heet de San Andreas Fault. Deze lijn geeft precies aan waar de tektonische platen van de Stille Oceaan en van Noord-Amerika tegen elkaar drukken. De krachten kunnen in de loop van eeuwen groeien en vrijkomen in een verwoestende uitbarsting. Dat was ook het geval bij de Northridge Earthquake van zeventien januari 1994, die om precies vier uur dertig in de vroege morgen ten noordwesten van Los Angeles de buitenwijk Northridge trof. (Was u thuis?) Het epicentrum van de aardbeving bevond zich op ruim achttien kilometer diepte en de kracht was zes punt zeven op de schaal van Richter.

De Northridge Earthquake kostte het leven aan zestig mensen en had negenduizend gewonden en een schade van dertig miljard dollar ten gevolge. De aardbeving vond plaats langs de Santa Monica Mountains Thurst Fault, een zijtak van de San Andreas Fault. Zij duurde slechts vijftien seconden.

OMSTANDIGHEID DRIE

In de herfst van 1945 bouwde Leonard S. Shoen in Ridgefield, Washington, in de stal van de familieboerderij van zijn vrouw Anna Mary Carty eigenhandig zijn eerste aanhangwagen. Hij beschikte over vijfduizend dollar spaargeld. Hij had een visioen van verhuizers die het gemak hadden van een *do-it-yourself*- en *one-way*-verhuizing. Shoen schilderde de trailer feloranje. Binnen vier jaar was het mogelijk om in een willekeurige Amerikaanse stad een van zijn trailers te huren en die elders weer

in te leveren. Op elke trailer stond groot: *U-Haul Co. – Rental Trailers – \$2 Per Day.*

Tegenwoordig kan een U-Haul-trailer of -truck gehuurd worden bij meer dan vijftienduizend onafhankelijke dealers en bij bijna veertienhonderd bedrijfseigen verhuurcentra. U-Haul is de grootste Amerikaanse verhuurder van verhuistrucks en ook een van de grootste verhuurders van opslagruimten. Wie van plan is te verhuizen zonder de hulp van een professioneel verhuisbedrijf zoekt in de Yellow Pages, waarin U-Haul de grootste adverteerder is, naar de meest nabije U-Haul-vestiging – vaak om de hoek – en huurt een truck. Elke dag rijden er duizenden door de woonwijken van elke Amerikaanse stad (bij u is de dichtstbijzijnde de vestiging op Lincoln).

Shoen was een visionair van bijzondere klasse. Zijn idee over het gebruik van huurtrucks bij verhuizingen was precies wat het naoorlogse, mobiele Amerika nodig had. Ook verrichtte U-Haul baanbrekend werk op het gebied van aanpassingen van truckmodellen voor verhuizers.

De trucks van U-Haul behoren tot het straatbeeld van de USA en zijn echte *American Icons*. In de jaren zeventig was de Ford F-350 het beroemde werkpaard van U-Haul. Achter een hoekige neus, die de stijl verraaft van de vroege jaren zeventig waarin de wagen werd ontworpen, heeft de F-350 een losse cabine waarin plaats is voor drie volwassenen. De laadruimte met de bekende uitbouw boven de passagierscabine heeft een enorme inhoud. Maar liefst zestig kubieke meter huiswaar kan ermee worden verplaatst, genoeg voor de bezittingen van een gemiddeld gezin met twee kinderen.

Het prototype van deze truck is door de eigen technici van U-Haul in Tempe, Arizona, op basis van de qua gewicht relatief lichte F-350 ontwikkeld. Ford was sceptisch over de wensen van U-Haul, maar het prototype overtuigde de autofabrikant ervan dat een forse cabine op de lichte basis kon worden ge-

plaatst. Tussen 1976 en 1979 bouwde Ford met succes de aangepaste U-Haul-versie. Er rijden tot op de dag van vandaag vele F-350's door Amerika. Tweedehands zijn ze te koop, direct bij U-Haul of bij derden, voor prijzen vanaf tweeduizend dollar.

OMSTANDIGHEID VIER

In de nacht van zestien op zeventien januari 1994, de nacht van de Northridge Earthquake, stond een zestien jaar oude Ford F-350, die tot dat moment probleemloos gefunctioneerd had, voor een standaardonderhoudsbeurt boven een reparatiekuil bij een handelaar van gebruikte trucks in Northridge in de San Fernando Valley.

Op de verweerde zijvlakken van de rechthoekige laadbak prijkte het bekende U-Haul-logo ofschoon de truck al een paar jaar geen eigendom meer was van het bedrijf van L.S. Shoen.

Door de aardbeving schoof de Ford half in de kuil, zo op het oog zonder schade (de modelversterkingen die ooit door de technici van U-Haul waren ontworpen, leken de effecten van de klap te hebben opgevangen). Toch werden in de maanden daarna onder het motorblok oliesporen geconstateerd. Twee keer vervingen monteurs de carterpakkingen van de truck. De lekkage bleek hardnekkig.

OMSTANDIGHEID VIJF

Lille is de hoofdstad van het Franse departement Nord, een stad op tweehonderdzwintig kilometer afstand van Parijs en op slechts veertien kilometer van de grens met België. Lille – de naam is afkomstig van *l'île*, eiland – ontstond tussen twee armen van de rivier de Deûle en kreeg in de elfde eeuw stadsmuren. Ondanks de verwoestingen waaronder de stad in de

loop der eeuwen te lijden had, kwam zij door haar ligging aan doorgaande wegen tussen de Nederlanden en Frankrijk tot grote economische bloei. Net als in de Vlaamse steden Brugge en Ieper werd er druk gehandeld in wol en katoen.

De ondergang van de textielindustrie na de Tweede Wereldoorlog dompelde de stad in een diepe crisis en in de jaren zeventig was de werkloosheid in Lille zo hoog dat het er naar uitzag dat de stad zich nooit meer aan het economische moeras zou kunnen ontworstelen (wat niet bewaarheid werd: de stad heeft zich sinds de opening van de hogesnelheidslijn tussen Parijs en Londen economisch geheel hersteld). Wie ambitie had, trok weg.

Ives Pascal was de beste brood- en patisseriebakker van de stad, maar hij had moeite om het hoofd boven water te houden. De middenstand kromp in omvang en het hele noordwesten van Frankrijk leed onder de ineenstorting van de traditionele negentiende-eeuwse industrieën.

Jim Bailey, een in Duitsland geleverde Amerikaanse soldaat, had in 1962 op weg naar Dieppe een kort oponthoud in Lille. In de lokaal bekende bakkerij van Ives Pascal kocht hij enkele *chaussons aux pommes*, die hem verpakt in zacht papier werden aangereikt door het meisje van zijn dromen. Zij was Valérie Pascal, de jongste zus van Ives. Later dat jaar volgde zij Jim, haar grote liefde, naar Amerika en zij woonden vanaf 1963 in Los Angeles.

In 1974 had haar broer Ives genoeg gespaard om haar een bezoek te kunnen brengen en na twee maanden keerde hij terug naar Lille om de verkoop van huis en zaak te regelen. Sindsdien woont en werkt hij in Marina del Rey, Californië.

In het najaar van 1974 richtte Ives Pascal bakkerij Progress op. Binnen een jaar telde zijn bakkerij vijftien medewerkers, overwegend ongeschoolde Latino's die voor het minimumsalaris dag en nacht beschikbaar waren. Aan zijn broodproducten voegde hij patisserie toe.

Pascals producten liggen tegenwoordig in delicatessenwinkels en de *upscale* supermarkten. Pascal kocht een huis aan een van de jachthavens van Marina del Rey en leidt momenteel een bedrijf waar negentig mensen werken.

O M S T A N D I G H E I D Z E S

In 1994 schafte de bedrijfsleider van Ives Pascals bakkerij Progress een gebruikte Ford F-350 aan. De middelzware truck, waarin een koelinstallatie gebouwd was, werd door een dealer in tweedehandstrucks in Northridge aangeboden voor slechts vijftienghonderd dollar. De wagen was gebouwd in 1978 en had een kwart miljoen kilometer gereden.

De verkoper liet na om Pascals bedrijfsleider erop te wijzen dat bij de Ford twee keer een tijdrovende en dus kostbare vervanging van de carterpakkingen was uitgevoerd zonder dat de lekkage was verholpen. De truck werd zonder garantie gekocht.

Nadat door een van de chauffeurs van bakkerij Progress de lekkage was ontdekt, weigerde de handelaar de truck terug te nemen. De bedrijfsleider hield er toezicht op dat de olie van de truck maandelijks gecontroleerd en bijgevuld werd. Acht maanden na de ontdekking van de olie lekkage nam de bedrijfsleider een andere baan aan, die hem een normale nachtrust bood. Hij werkt nu bij een reisbureau in Studio City.

Op tweeëntwintig december van het jaar 2000, de dag waarvan hier voortdurend sprake is, was de vroegere U-Haul-truck in dienst van Ives Pascals bakkerij Progress. De vaste bestuurder heet Juan Armillo, de zoon van een voormalige illegale Mexicaanse immigrant die bij een generaal pardon van 1986 een *green card* kreeg.

O M S T A N D I G H E I D Z E V E N

Op het einde van de Tweede Wereldoorlog had Frank Miller – toen hij in 1942 als soldaat vertrok een verlegen achttienjarige winkelierszoon uit het diepst van de provincie Idaho – in de Stille Oceaan de Japanners bevochten en hij was in 1946 gedecoreerd en volwassen naar zijn geboortedorp teruggekeerd. Het laatste jaar was hij gedetacheerd geweest op de Filippijnen en hij had tot zijn verrassing geconstateerd dat hij het warme klimaat prefereerde boven dat van zijn *home state*.

In mei 1947 vertrok hij met de bus naar Los Angeles en hij was van plan om naar Hawaï verder te reizen. Hij bleef in LA hangen. In een goedkope eenkamerflat op Beachwood in Hollywood plooidde hij voorzichtig zijn enige kostuum rond een hangertje terwijl hij naar de ruisende palmbomen vlak voor zijn raam keek. De oorlogsheld vond werk bij een *convenience store*, vulde de schappen en bezorgde zo opgewekt mogelijk – want dat leverde fooien op – bij kokette dametjes in de buurt de boodschappen.

In de avonduren studeerde hij voor boekhouder. In september 1949 haalde hij zijn basisdiploma en bij de eerste de beste sollicitatie kreeg hij de baan die hij begeerde: hij werd administrateur bij de First Hollywood Commerce Bank.

Margaret Boyle was twee jaar ouder dan Frank. Zij was geboren in Fresno en was op tienjarige leeftijd samen met haar moeder, die zich ooit door een alcoholist en nietsnut had laten bevruchten, naar Los Angeles verhuisd. Zij was drieëntwintig toen zij assistent werd van de hoofdadministrateur van een warenhuis op de hoek van Wilshire en La Brea.

Regelmatig bezocht zij de First Hollywood Commerce Bank en raakte gecharmeerd van de jongen die haar daar steevast te woord stond. Op een dag vroeg hij haar voor een zondagse wandeling en picknick in het Griffith Park. Bij de zesde

afpraak volgde schuchter een zedige zoen. Bij de twintigste keer betastte hij voorzichtig haar borsten en na de zesendertigste afspraak raakte Margaret zwanger. (Meneer Koopman: dit laatste stel ik me alleen maar voor, maar ik denk wel dat het zo ongeveer is gegaan!)

Frank Miller en Margaret Boyle – vier maanden zwanger – trouwden met elkaar in 1951 in een kerkje op Franklin Avenue in Hollywood. Ze kregen een tweeling, twee jongens die allebei arts werden en een baan en echtgenote vonden aan de oostkust, allebei in Connecticut.

In 1961 werd Frank benoemd tot filiaalchef van de bankvestiging in Marina del Rey. Twee jaar later verhuisden ze naar een bungalow in Playa del Rey, de kustplaats net ten zuiden van Marina del Rey, waar zij de gelukkigste jaren van hun huwelijk beleefden.

Op achtenzeventigjarige leeftijd – om precies te zijn op drie oktober 2000 om halftwee 's middags – werd Margaret getroffen door een zware hersenbloeding. Vanaf deze dag bezocht Frank regelmatig Pharmacy del Rey om medicijnen voor haar te halen.

Tot dat moment hadden zij nauwelijks een apotheek van binnen gezien (op een korte periode van de ziekte van een van hun jongens na) en hadden zij in de veronderstelling verkeerd dat zij samen duizend jaar oud zouden worden.

Soms nam Frank voor Margaret een croissantje mee van de chique bakkerij Progress, waarvan de winkel naast de apotheek lag. Maar hij zag dat zij het zonder smaak opat, en het ging hem aan het hart dat zij alleen voor hem met zo veel moeite op het croissantje kauwde.

OMSTANDIGHEID ACHT

Bakkerij Progress en Pharmacy del Rey in Marina del Rey zijn

beide gevestigd in langwerpige blokkendozen zonder enige opsmuk of verfraaiing; functionele bouwsels, gebouwd op basis van een houten frame en houten wanden, besmeerd met een dunne laag stuc, zoals de meeste gebouwen en woonhuizen in Californië.

De oppervlakte van de apotheek wordt voor het grootste deel in beslag genomen door een chaotische uitstalling van koffers, rekken met goedkope snuisterijen, drogisterijartikelen, snoepgoed, hoedjes en baseballcaps, en de toevallige spullen die de uitbaters bij faillissementen of veilingen op de kop hebben getikt, zoals poppen en aktetassen. Pas achter in de winkelruimte ontdekt de klant de zakelijke toonbank van experts in medicijnen. Ernstige mensen in witte doktersjassen ontcijferen daar aandachtig de bizarre uithalen van dokterspennen en geven onbewogen zowel echte pillen als placebo's mee.

Klanten van de bakkerij en de apotheek kunnen gebruikmaken van de parkeerplaats die aan de achterzijde van de winkels ligt. Deze valt uitsluitend te bereiken via een smalle toegang tussen de twee panden. In totaal zijn er vijftientig gratis parkeerplaatsen beschikbaar. Maar de klanten van de apotheek en de bakkerij geven de voorkeur aan parkeren op straat, ook al moet ervoor betaald worden. Het tarief bedraagt vijftientig cent per tien minuten.

Waarom is de parkeerplaats niet in trek?

Omdat zij omringd wordt door de getraliede ramen van een aantal naburige panden en omdat een half dozijn afvalcontainers een troosteloze, enigszins verloederde aanblik bieden. Er hangen bewakingscamera's die aan monitoren zijn gekoppeld bij zowel bakkerij als apotheek, maar het gevoel blijft dat criminelen hier zullen toeslaan. Wat nooit gebeurt is.

De enigen die de parkeerplaats gebruiken zijn de leveranciers van de apotheek en de chauffeurs van de bestelwagens van bakkerij Progress.

O M S T A N D I G H E I D N E G E N

Op diezelfde tweëntwintigste december 2000 gaf Jeremy Swindon een feest ter gelegenheid van zijn vijfenzestigste verjaardag in zijn huis in Malibu. Kelly Hendel, de partyverzorgster die sinds mensenheugenis zijn borrels en party's organiseerde, had hij opdracht gegeven deze keer echt uit te pakken. De afgelopen jaren had een feestje rond de vijftienduizend dollar gekost, deze keer mocht het vijftewintig worden. Om acht uur 's ochtends was de eerste truck komen voorrijden. Jonge, geruisloos bewegende Latino's in hagelwitte t-shirts en zwarte halflange broeken die hun kuiten vrijlieten, begonnen op het gazon in de tuin en op het terras bij de pool tafels, stoelen en parasols neer te zetten.

Ingetogen uitnodigingen op geschept papier had Jeremy laten versturen: *Jeremy Swindon nodigt U uit om met hem op 12.22.2000 zijn vijfenzestigste verjaardag te gedenken en Uw Christmas Break met een late lunch (of een extreem vroeg diner) te beginnen. Vanaf 1.30 PM wordt U volledig verzorgd. Tenue de ville. RSVP Kelly Hendel.*

Op de feestjes van de echte rijken kregen de gasten kaviaar geserveerd, maar Jeremy, die samen met zijn partner Jonathan in totaal vier miljoen dollar aan films had overgehouden (een bedrag dat in de rest van de wereld astronomisch is maar in Los Angeles weinig indruk maakt), wilde zich die extravagantie niet veroorloven. Er waren goede doelen waaraan hij zijn geld wilde nalaten. Zij hadden altijd genoeg genomen met een bescheiden *producer's fee* en lieten hun inkomsten afhangen van het resultaat van de film. En omdat zij altijd gewed hadden op kwaliteit en nooit geil achter de trend van de tijd aan hadden gerend, hadden hun films zelden meer opgebracht dan de maakkosten. De laatste tien jaar was het zo goed als onmogelijk geworden om voor het soort films dat hij wilde maken geld bijeen te brengen. Drie keer had hij enkele weken

voor het draaibegin het schokkende telefoontje van een *studio executive* of bankfunctionaris gekregen dat de betrokken partijen zich terugtrokken, wat de ineenstorting van de dromen van honderden mensen en maanden aan verspilde voorbereidingstijd inhield, en twee keer had hij zich hiervan kunnen herstellen. Na de derde keer besloot hij zijn producentschap voorlopig aan de wilgen te hangen. Dat was net in de periode dat Jonathan, die twee decennia lang zijn geliefde, makker en collega was geweest (de *Two J's* werden ze in de industrie genoemd), ernstig ziek was geworden. Achttien maanden geleden was Jonathan gestorven en sindsdien leefde Jeremy in zijn eentje in het grote huis in de heuvels van Malibu, uitkijkend over de Colony en de zee.

Wijzend, verbiedend, corrigerend haastte Kelly zich van de keuken naar het *pool house*, weer naar binnen naar de woonkamer (een citaat van haar: ‘Zijn dit de rozen? Ik had om honderd rozen met *lange* stelen gevraagd en niet middellange!’), naar het terras op het gazon, naar de voordeur om een nieuwe leverancier toe te brullen, ondertussen giftig in haar *cell phone* sissend omdat ze helaas moest vaststellen dat niemand zich echt tot in de kleinste details aan de afspraak had gehouden. (‘Het is altijd hetzelfde met jullie. Als er een andere behoorlijke kaaswinkel in de stad was geweest was ik daarheen gegaan!’)

Vanaf het middaguur belde ze elke vijf minuten bakkerij Progress, die al om kwart voor twaalf grote hoeveelheden stokbroden, Frans boerenbrood en zes taarten – een appel, een peren, een frambozen, een citroen, een perziken en een aardbeien met bakkersroom – had zullen afleveren.